

Міністерство освіти і науки України
Департамент науки і освіти
Харківської обласної державної адміністрації
КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ХАРКІВСЬКА ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ»
ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ

ЗАТВЕРДЖЕНО
рішенням Вченої ради
Комунального закладу
«Харківська гуманітарно-педагогічна
академія» Харківської обласної ради
Протокол № 4 від 07.06.23 року

Голова Вченої ради

РЕКТОР Галина ПОНОМАРЬОВА

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА
СПЕЦІАЛЬНА ОСВІТА (ОЛІГОФРЕНОПЕДАГОГІКА)

РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ Перший (бакалаврський) рівень

СТУПІНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ Бакалавр

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ 01 Освіта/Педагогіка

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 016.02 Спеціальна освіта. Олігофренопедагогіка

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ
освітньо-професійної програми

Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність	016.01 Спеціальна освіта. Олігофренопедагогіка
Рівень освіти	Перший

ПОГОДЖЕНО
Перший проректор
КЗ «ХГПА»
Лариса ПЕТРИЧЕНКО

СХВАЛЕНО
на засіданні вченої ради
факультету дошкільної і
спеціальної освіти та історії

Голова
Христина ШАПАРЕНКО
Протокол № 11 від 06.06.2023

СХВАЛЕНО
на засіданні кафедри
спеціальної педагогіки і психології
та інклюзивної освіти
в.о. завідувач кафедри

Альона ПСХАРЄВА
Протокол №12 від 07.06.2023

РОЗРОБЛЕНО
проектною групою
Керівник проектної групи
(гарант освітньої програми)
Ольга ТЕЛЬНА

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ

ЗВО – заклад вищої освіти

ЗДО – заклад дошкільної освіти;

ЗЗО – заклад загальної освіти;

ЗК - загальні компетентності;

ОК – освітній компонент;

ООП – особливі освітні потреби;

РН – результати навчання;

СК – спеціальні компетентності.

ПРЕАМБУЛА

Освітньо-професійна програма підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 016 «Спеціальна освіта» розроблена згідно з вимогами Закону України «Про вищу освіту». Програма відповідає першому (бакалаврському) рівню вищої освіти та шостому кваліфікаційному рівню за Національною рамкою кваліфікацій і передбачає здобуття особою здатності розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання із застосуванням певних теорій та методів відповідної науки, у тому числі в умовах, що характеризуються комплексністю та невизначеністю.

Освітня програма 016 «Спеціальна освіта» для підготовки бакалаврів розроблена проектною групою у складі:

1. Ольга ТЕЛЬНА – гарант освітньої програми, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри спеціальної педагогіки і психології та інклюзивної освіти .

2. Олена ПРОСКУРНЯК – доктор психологічних наук, професор, професор кафедри спеціальної педагогіки і психології та інклюзивної освіти .

3. Альона ПЄХАРЄВА – кандидат психологічних наук, доцент, в.о. завідувача кафедри спеціальної педагогіки і психології та інклюзивної освіти .
Віталія ТАРАСОВА – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри спеціальної педагогіки і психології та інклюзивної освіти .

Рецензії-відгуки зовнішніх стейкхолдерів:

1. Андрій ОРЛОВ, кандидат педагогічних наук, заступник директора з виховної роботи Комунального закладу «Харківський спеціальний навчально-виховний комплекс ім. В. Г. Короленка» Харківської обласної ради.

2. Надія БОЙКО, директор ЗДО КЗ «Дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) № 458 комбінованого типу Харківської міської ради».

3. Наталія ГОНЧАРОВА, директор КЗ «Харківська спеціальна школа № 3» Харківської обласної ради.

Керівник проектної групи
(гарант освітньо-професійної програми)

Ольга ТЕЛЬНА

Освітньо-професійна програма використовується під час

- акредитації освітньої програми й інспектування освітньої діяльності за спеціальністю;
- розроблення навчального плану, програм освітніх компонентів (навчальних дисциплін і практик);
- розроблення засобів діагностики якості вищої освіти;
- професійної орієнтації здобувачів фаху.

Освітньо-професійна програма враховує вимоги Закону України «Про вищу освіту», Національної рамки кваліфікацій і встановлює

- обсяг і термін навчання бакалаврів;
- загальні компетентності (ЗК);
- фахові компетентності (ФК) за спеціальністю;
- перелік та обсяг освітніх компонентів, необхідних для набуття передбачених ОПП компетентностей;
- вимоги до структури освітніх компонентів.

Освітньо-професійна програма використовується для

- складання навчальних планів і робочих навчальних планів;
- формування індивідуальних планів здобувачів освіти;
- формування програм освітніх компонентів, практик, змісту індивідуальних завдань;
- визначення інформаційної бази для формування засобів діагностики;
- акредитації ОПП;
- зовнішнього контролю якості підготовки фахівців;
- атестації бакалаврів спеціальності 016 «Спеціальна освіта».

Користувачі ОПП:

- здобувачі вищої освіти, котрі навчаються в КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»;

- викладачі КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія», котрі здійснюють підготовку бакалаврів спеціальності 016 «Спеціальна освіта»;
- екзаменаційна комісія;
- приймальна комісія КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія».

1. Профіль освітньо-професійної програми

Назва освітньої програми: Спеціальна освіта

Освітній ступінь: бакалавр

Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальність: 016.02 Спеціальна освіта. Олігофренопедагогіка

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ	
<i>Повна назва закладу вищої освіти</i>	Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради
<i>Ступінь вищої освіти та назва кваліфікації мовою оригіналу</i>	Ступінь вищої освіти – Бакалавр. Кваліфікація освітня – Бакалавр спеціальної освіти (олігофренопедагогіка)
<i>Тип диплому та обсяг освітньої програми</i>	Диплом бакалавра, одиничний, 240 кредитів ЄКТС. Термін навчання 3 роки 9 місяців
<i>Цикл/рівень</i>	Національна рамка кваліфікацій України – 7 рівень, FQ-ЕНЕА – перший цикл, EQF-LLL – 6 рівень.
<i>Передумови</i>	Наявність повної загальної середньої освіти. Умови вступу визначаються «Правилами прийому до КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
<i>Мова(и) викладання</i>	Українська
<i>Інтернет-адреса постійного розміщення опису освітньої програми</i>	https://sites.google.com/view/kafedrakorekc-hgpa/

МЕТА ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Створення здобувачам вищої освіти умов для набуття необхідного для здійснення професійної діяльності рівня знань, умінь, навичок, досвіду діяльності.

Підготовка висококваліфікованих фахівців, спроможних розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у галузі професійної діяльності або у процесі навчання із застосуванням актуальних теорій і методів відповідної науки, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.

ХАРАКТЕРИСТИКА ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ

<i>Предметна галузь знань, спеціальність, спеціалізація (за наявності)</i>	01 Освіта/Педагогіка. 016.02 Спеціальна освіта. Олігофренопедагогіка
<i>Орієнтація ООП</i>	Освітньо-професійна програма бакалавра з професійною орієнтацією на теорію та практику спеціальної освіти, зокрема, олігофренопедагогіку й інклюзивну освіту.
<i>Основний фокус ООП і спеціалізації</i>	01 Освіта/Педагогіка. 016.02 Спеціальна освіта. Олігофренопедагогіка Акцент зроблено на знаннях, уміннях і практичних навичках у сфері навчання, виховання та розвитку дітей з порушеннями інтелектуального розвитку та комплексними розладами психофізичного розвитку в освітньо-реабілітаційних закладах різного типу.
<i>Орієнтація ООП</i>	Практично орієнтована (одинарна)
<i>Особливості ООП</i>	Освітньо-професійна програма реалізується у групах в умовах поєднання практичної та теоретичної підготовки. Обов'язковими для всіх здобувачів є такі практики: пропедевтична практика (в ЗДО, в спеціальних школах, в закладах, що надають корекційно-розвиткові послуги особам з ООП); навчальна практику (дефектологічна в ЗДО, дефектологічна в спеціальних школах, практика в інклюзивних закладах освіти, практика з ознайомлення з цифровими інструментами у спеціальній освіті);

	переддипломна практику
ПРИДАТНІСТЬ ВИПУСКНИКІВ ДО ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ ТА ПОДАЛЬШОГО НАВЧАННЯ	
<i>Придатність до працевлаштування</i>	<p>Після закінчення навчання за ООП бакалавра за спеціальністю 016 Спеціальна освіта здобувачі можуть працювати у закладах дошкільної освіти, закладах загальної середньої освіти з інклюзивною формою навчання, спеціальних закладах загальної середньої освіти, системи освіти, державних і приватних реабілітаційних, навчально-реабілітаційних центрах і центрах розвитку дитини, медичних установах тощо.</p> <p>Професійні назви робіт: код КП 3330 Асистент вчителя спеціальної освіти 3330 80 Асистент вчителя-реабілітолога 3330 Асистент викладача професійної (професійно-технічної) освіти 3330 Асистент вихователя закладу дошкільної освіти 3330 Асистент вчителя 3330 80 Асистент вчителя-дефектолога.</p>
<i>Подальше навчання</i>	Випускники мають право продовжити навчання для здобуття диплома магістра другого рівня вищої освіти за програмами освітньо-наукового та освітньо-професійного спрямування.
СТИЛЬ І МЕТОДИ НАВЧАННЯ	
Викладання та оцінювання	
<i>Підходи в організації навчального процесу</i>	Освітній процес побудований на принципах студентсько-центрованого навчання, самонавчання, проблемно-орієнтованого навчання, індивідуально-творчого підходу, навчання через практику: пропедевтичну практику (в ЗДО, в спеціальних школах, в закладах, що надають корекційно-розвиткові послуги особам з ООП); навчальну практику (дефектологічна в ЗДО, дефектологічна в спеціальних школах, практика в інклюзивних закладах освіти, практика з ознайомлення з цифровими інструментами у спеціальній

	освіті); переддипломну практику.
<i>Викладання та навчання</i>	<i>Форми (в синхронному й асинхронному форматах):</i> аудиторні (лекції, практичні, семінарські), практичні заняття на базі ЗДО та ЗЗО, спеціальних шкіл, реабілітаційних центрів, інших освітніх закладів; позааудиторні (індивідуальні консультації, написання та захист курсових робіт, практика, науково-дослідна робота), самостійна робота. <i>Методи:</i> проблемного, проблемно-пошукового, інтерактивного, проектного, бінарного навчання.
<i>Система оцінювання</i>	Накопичувальна бально-рейтингова система, що передбачає оцінювання навчальних досягнень студентів за всіма видами аудиторної та позааудиторної навчальної діяльності, спрямованими на опанування навчального навантаження з освітньо-професійної програми: поточний, модульний, підсумковий контроль, комплексний кваліфікаційний екзамен; усні та письмові екзамени, заліки, презентації, проектні роботи, диференційовані заліки з практик, курсові роботи відповідно до внутрішньої системи забезпечення якості освіти.
ПРОГРАМНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ	
<i>Інтегральна компетентність</i>	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері спеціальної та інклюзивної освіти або у процесі професійної діяльності (корекційній освітньо-виховній), що передбачає застосування певних теорій та методів відповідної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.
<i>Загальні компетентності (ЗК)</i>	ЗК-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку

	<p>предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p> <p>ЗК-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК-4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК-5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.</p> <p>ЗК-6. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.</p> <p>ЗК-7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>ЗК-8. Здатність працювати в команді.</p> <p>ЗК-9. Здатність до міжособистісної взаємодії.</p> <p>ЗК-10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).</p>
<p><i>Спеціальні, (фахові) компетентності (СК)</i></p>	<p>СК-1. Усвідомлення сучасних концепцій і теорій функціонування, обмеження життєдіяльності, розвитку, навчання, виховання і соціалізації осіб з ООП.</p> <p>СК-2. Здатність до аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду становлення і розвитку спеціальної та інклюзивної освіти.</p> <p>СК-3. Здатність застосовувати психолого-педагогічні, дефектологічні, медико-біологічні, лінгвістичні знання у сфері професійної діяльності.</p> <p>СК-4. Здатність планувати та організовувати освітньо-корекційну роботу з урахуванням структури та особливостей порушення (інтелекту, мовлення, слуху, зору, опорно-рухових функцій тощо), актуального стану та потенційних можливостей осіб із ООП.</p> <p>СК-5. Здатність реалізовувати ефективні корекційно-освітні технології у роботі з дітьми, підлітками, дорослими з ООП, доцільно обирати методичне й інформаційно-комп'ютерне забезпечення.</p> <p>СК-6. Здатність працювати в команді, здійснювати комплексний корекційно-педагогічний, психологічний та соціальний супровід дітей з ООП, в тому числі з інвалідністю</p>

в різних типах закладів.

СК-7. Здатність дотримуватися вимог до організації корекційно-розвивального освітнього середовища.

СК-8. Готовність до діагностико-консультативної діяльності.

СК-9. Здатність застосовувати теоретичні, емпіричні методи психолого-педагогічного дослідження, статистичні методи обробки отриманої інформації, визначати достовірність результатів дослідження.

СК-10. Здатність до системного психолого-педагогічного супроводу сім'ї, яка виховує дитину з ООП.

СК-11. Здатність дотримуватися основних принципів, правил, прийомів і форм суб'єкт-суб'єктної комунікації.

СК-12. Здатність організовувати дитячий колектив, створювати в ньому рівноправний клімат і комфортні умови для особистісного розвитку вихованців та їхньої соціальної інтеграції.

СК-13. Здатність будувати гармонійні відносини з особами з психофізичними порушеннями, їхніми сім'ями та учасниками спільнот без упередженого ставлення до їх індивідуальних потреб.

СК-14. Здатність до продуктивної роботи в громаді – на місцевому, регіональному, національному та більш глобальному рівнях – з метою формування толерантного, гуманного ставлення до осіб з ООП і розвитку здатності до рефлексії, включно із формуванням звички приймати і цінувати людське та культурне різноманіття.

СК-15. Здатність аргументовано відстоювати власні професійні переконання та дотримуватись їх у фаховій діяльності.

СК-16. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ (РН)

РН1. Знати сучасні теоретичні основи спеціальної освіти відповідно до спеціалізації, застосовувати методи теоретичного та експериментального дослідження у професійній діяльності, релевантні статистичні методи обробки отриманої інформації, узагальнювати результати дослідження.

РН2. Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування конкретних задач спеціальної та інклюзивної освіти.

РН3. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування,

обмеження життєдіяльності у контексті професійних завдань.

РН4. Застосовувати для розв'язування складних задач спеціальної освіти сучасні методи діагностики психофізичного розвитку дітей, критично оцінювати достовірність одержаних результатів оцінювання, визначати на основі їх інтерпретації особливі освітні потреби дітей та рекомендації щодо створення найоптимальніших умов для здобуття освіти.

РН5. Розуміти принципи, методи, форми та сутність організації освітньо-корекційного процесу в різних типах закладів.

РН6. Планувати освітньо-корекційну роботу на основі результатів психолого-педагогічної діагностики осіб з ООП з врахуванням їхніх вікових та індивідуально-типологічних відмінностей.

РН7. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами у професійному середовищі, володіти фаховою термінологією та професійним дискурсом.

РН8. Організовувати і здійснювати психолого-педагогічне вивчення дітей з особливостями психофізичного розвитку, діагностико-консультативну діяльність.

РН9. Мати навички комплектування та організації діяльності спеціальних закладів освіти, спеціальних груп у закладах дошкільної освіти, спеціальних класів у закладах загальної середньої освіти тощо.

РН10. Здійснювати спостереження за дітьми з психофізичними порушеннями (інтелекту, мовлення, зору, слуху, опорно-рухових функцій тощо), реалізовувати корекційно-педагогічну роботу з урахуванням їхніх психофізичних, вікових особливостей, індивідуальних освітніх потреб, можливостей та здібностей.

РН11. Застосовувати у професійній діяльності знання про методики, технології, форми і засоби реабілітації та корекційно-розвивального навчання дітей з ООП.

РН12. Аргументувати, планувати та надавати психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги (допомогу) відповідно до рівня розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності дитини з ООП.

РН13. Володіти методиками сприяння соціальної адаптації осіб з ООП, їхньої підготовки до суспільної та виробничої діяльності.

РН14. Реалізовувати психолого-педагогічний супровід дітей з ООП в умовах інклюзії у ролі вчителя-дефектолога, асистента вихователя закладу дошкільної освіти, асистента вчителя закладу загальної середньої освіти тощо.

РН15. Застосовувати у професійній діяльності сучасні універсальні та спеціалізовані інформаційні системи та програмні продукти; бібліотечні ресурси та технології, зокрема електронні; спеціальну апаратуру та інструменти.

РН16. Приймати обґрунтовані рішення з урахуванням цілей, ресурсних і законодавчих обмежень, ціннісних орієнтирів.

РН17. Мати навички самостійного навчання та пошуку необхідної інформації.

РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОГРАМИ

<p><i>Кадрове забезпечення</i></p>	<p>Освітній процес забезпечується науково-педагогічними працівниками, які відповідають вимогам Постанови Кабінету Міністрів від 30 грудня 2015 р. № 1187 «Про затвердження ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти».</p>
<p><i>Матеріально-технічне забезпечення</i></p>	<p>Кількісні та якісні показники матеріально-технічного забезпечення освітньої діяльності у сфері вищої освіти зі спеціальності 016 Спеціальна освіта, відповідають чинним вимогам; для теоретичних занять використовуються аудиторії загального та спеціального призначення, для практичних занять – масажний кабінет, спортивні зали, плавальний басейн, спортивні майданчики, що перебувають на балансі КЗ «ХГПА» та орендовані. Наявна вся необхідна соціально-побутова інфраструктура, кількість місць у гуртожитку відповідає вимогам.</p>
<p><i>Інформаційне та навчально-методичне забезпечення</i></p>	<p>– Офіційний веб-сайт https://sites.google.com/view/kafedrakorekc-hgpa/ містить інформацію про освітні програми, навчальну, наукову і виховну діяльність, структурні підрозділи, правила прийому, контакти;</p> <ul style="list-style-type: none"> – необмежений доступ до мережі Інтернет; – наукова бібліотека, читальні зали; – навчальні й робочі навчальні плани; – графіки освітнього процесу; – навчально-методичні комплекси дисциплін; – дидактичні матеріали для самостійної та індивідуальної роботи студентів з освітніх компонентів, програми практик; – методичні вказівки щодо виконання курсових робіт (проектів).
<p>АКАДЕМІЧНА МОБІЛЬНІСТЬ</p>	
<p><i>Національна кредитна мобільність</i></p>	<p>Підвищення кваліфікації (стажування) науково-педагогічних працівників у вітчизняних закладах вищої освіти на основі двосторонніх договорів.</p>